

we Leven IN DE **maakbare maatschappij**.
Iedereen kan JOURNALIST ZIJN. met een telefoon of
VIDEOCAMERA IN DE HAND GEBEUREN ER INTERESSANTE DINGEN.
NIETS IS MEER **off the RECORD**. GRENZEN VERVAGEN.
MOOI WORDT LeLijk, IN Blijkt uit EN JE BENT **SCHULDIG**
totdat **Je JE ONSCHULD BEWIJST**.

Tekst: Harold Joëls | Fotografie: Fairview Images

wie heeft een ALIBI?

Het prachtige weer kan het ondernemers-DNA in de zaal nauwelijks bekoren. 'Het is binnen beter dan buiten' zoals De Deurzakkers ooit zongen. Theater De Stoep is werkelijk afgeladen. Gespannen gezichten bij de bezoekers. Gezonde spanning op het gezicht van Cees Vingerling, directeur bedrijven Rabobank Voorne-Putten Rozenburg. "Dat heb ik altijd," grapt Cees vijf minuten voordat het 8^e Rabo Inspiratieseminar begint.

Maar deze editie is tóch anders. Specialer. Het komt niet elke dag voor dat je Susan Smit mag interviewen. Bij de les blijven dus. En dat Mr. Bram Moszkowicz een verhaal zal komen vertellen over strafrecht en ondernemerschap. Ook niet de minst welbespraakte persoonlijkheid waarbij je zomaar achterover kunt leunen. Er is echter een heel klein mini fileprobleempje. Bram heeft op het allerlaatste moment een

belangrijke zaak in Groningen en is waarschijnlijk ietsje later. Vooralsnog, geen paniek.

INDRUKWEKKEND

Cees nodigt als eerste de mooie schrijfster uit op het podium om een glaasje water met hem te drinken, waar ze natuurlijk geen nee tegen durft te zeggen. "Ik heb liever dat je zegt: goede schrijfster," lacht ze en de twee raken aan de praat. ➔

“Het wonder van het Leven raakt je soms veel meer, als je die hersens heel even níét de boventoon laat voeren.”

“Een van mijn mooiste ontmoetingen? Nog bijna dagelijks denk ik terug aan de ontmoeting met Ingrid Betancourt,” vertelt Susan. “Als een van de laatste niet-Colombiaanse journalisten sprak ik haar. Ze is een wonderlijke combinatie van kracht en kwetsbaarheid. Durfde de dialoog met de belangrijkste Colombiaanse guerrillagroepering, de communistische FARC, te zoeken. En had het lef corrupte leiders bij de naam te noemen. Op 23 februari 2002 werd ze ontvoerd. Een situatie die tot op de dag van vandaag voortduurt. Idealisme wordt vaak geassocieerd met hardheid; zwart of wit, goed of fout. Bij Betancourt zag ik ook een heel duidelijke zachte kant. Ze raakte me. Het was een fijnbesnaarde vrouw. Was, zeg ik, want ze is veranderd. Ik hoop dat ze heel snel vrij komt.”

WIJSHEID IN KRACHT

Voor haar boek *Wijze vrouwen* maakte het ex-fotomodel een verlanglijstje van vrouwen die ze graag wilde ontmoeten. Ze sprak onder meer met Isabel Allende, Irene van Lippe-Biesterfeld, Majoor Bosshardt, koningin Noor van Jordanië,

en Jane Goodall. Allemaal vijftig plus dames die één ding gemeen hadden: ze konden verwondering behouden, waren nieuwsgierig. “Allen waren ze wijs, maar hadden de wijsheid niet in pacht. Ze stelden zich kwetsbaar op. En maakten een punt als ze die wilde maken, voorbij de ‘disease to please.’”

Terugdenkend aan Majoor Bosshardt lacht Susan aandoenlijk: “Ik vond haar een oma. Zij was écht ontwapenend. Daar fietste ik wel eens langs, dan had ik chocolaatjes bij me en pakte ze me bij de arm en had de thee al klaar. Ze wilde handen uit de mouwen steken en mensen helpen zoals ze zijn.”

Jane Goodall, een andere bijzondere vrouw die haar raakte, leefde jaren tussen en met chimpansees. “Af en toe moet je in het leven leren staan, zoals dieren dat doen. Zonder woorden. Als je alles zou willen etiketteren of in hokjes wil plaatsen, dan staat er iets tussen jezelf en de ervaring in. Dan gaat een deel van het wonder verloren. Het wonder van het leven raakt je soms veel meer, als je die hersens heel even níét de boventoon laat voeren.”

BOSSA NOVA JAZZ

Heel even die hersens op z'n beloop laten. Een betere timing voor een muzikaal intermezzo is er eigenlijk niet. Cees is als drum- en muzik- liefhebber vaak te vinden op YouTube, waar zijn oog viel op het duo Clé en Bas. Hij nodigde ze uit voor vandaag en op heerlijk ingetogen wijze voert het tweetal de zaal met een aantal bossa nova jazz nummers naar de stranden van Brazilië. Easy. De twee hopen op een doorbraak, net als Esmee Denters. U weet wel, die meid uit Oosterhout die wereldberoemd werd met haar video op YouTube. Twintig miljoen downloads én een Oprah-optreden verder, heeft zij nu een vette platendeal op zak. Zover is het nog niet voor het duo Clé en Bas, maar wie weet? Voor wie lef heeft, het talent en een beetje geluk, ligt de wereld écht aan de voeten. Is Bram eigenlijk al in de buurt?

TRENDTELLER

Bram blijkt nog ver weg. Vooruitziend als de Rabo is, hebben ze een troef achter de hand. René Boender, Trendteller en tijdens het 1e Inspiratieseminar ook

van de partij, zal tot het moment dat Moszkowicz binnenwandelt het programma opvullen. Als een Sjors van de Rebellenclub weet hij met een puik staaltje improvisatievermogen trends te voorspellen door ze “gewoon vanachter een computer in Oostvoorne te vertellen”. Legio voorbeelden van ‘hots’ en ‘nots’ in 2008 passeren de revue en Senz, de stormvaste paraplu die symbool staat voor het lef om het wiel opnieuw uit te vinden, krijgt een hoofdrol. En af en toe checkt hij even of Bram al iets van zich heeft laten horen.

BROEMBROEM BRAM

“De TomTom geeft nog een half uur rijden aan,” is de boodschap als René een van de laatste filmpjes uit zijn hoed tovert. Met het improvisatievermogen vandaag is niets mis. De achteraf borrel wordt naar voren gehaald. Susan signeert haar boeken in de tussentijd en het dorstige en hongerige publiek wordt op de wenken bediend met verrukkelijke hapjes, een drankje en uiteindelijk: Bram.

Tijdens zijn studie viel hij niet op omdat hij briljant is, wel door zijn ijver en formele gedrag. Met de binnenkomer “dat het wat langer duurde in zijn Fiat 500” spreidt hij ook direct zijn gevoel voor humor ten toon en begint hij half leunend, bijna wiebelend, vanachter een desk zijn betoog.

ONDERNEMEN EN STRAFRECHT

Met een uitgewerkt verhaal voor zich, legt hij uit zich niet aan voorspellingen te wagen. Hij voorspelde ooit in hoger beroep een vrijspraak, wat resulteerde in het opeten van zijn bef. Daarnaast “staat men vrij om vragen te stellen achteraf. Alleen of men antwoord krijgt is een tweede...”

A la Moszkowicz schetst hij een situatie waarin een onderneming met een strafrechtelijke zaak te maken krijgt. De houding van ‘mij raakt het niet, want ik doe niets verkeerd’ is een hele gevaarlijke. Waarom? In Nederland is het wat hem betreft niet zo best gesteld: “Er gebeurt iets binnen een bedrijf, u heeft daar geen weet van, maar u als ondernemer draagt daarvoor strafrechtelijk de verantwoordelijkheid. Noem het maar even de ministeriële verantwoordelijkheid. Als de kroonprins iets doms zegt, wat hij natuurlijk nooit doet, dan is de minister daarvoor verantwoordelijk. Dat kunt u zo’n beetje gelijk stellen met uw situatie.”

“men staat vrij om vragen te stellen achteraf. Alleen of men antwoord krijgt is een tweede...”

ZWIJGEN EN VERKLAREN

Wat betekent strafrechtelijke vervolging nu eigenlijk? “Ik heb voor u, natuurlijk niet voor u, maar voor andere ondernemers een aantal praktische tips. De gulden regel is nooit een verklaring afleggen totdat u een advocaat te spreken krijgt. Iemand mag zwijgen en zolang hij zwijgt, mag hij niet langer vast worden gehouden. Wanneer je wel iets hebt verklaard, om maar vrij te kunnen komen, is het geen sinecure (moet je er niet te licht over denken, red.) om de verklaring weer recht te zetten.”

AFLUISTERVINK

“Vroeger,” gaat Bram haast onophoudelijk en plechtig verder, “mocht men u onderzoeken als er een

redelijk vermoeden bestond dat u bijvoorbeeld fraude pleegt. Tegenwoordig is de beer wat mij betreft los. Men mag gaan tappen. En men mag ook de contacten van de verdachte - alle personen en bedrijven waar men denkt dingen aan te treffen - tappen.” Zorgwekkend vindt Bram ook de ontwikkelingen binnen de Wet Bijzondere Opsporingen. Deze zijn “door de Tweede Kamer gejaast” en zouden in kunnen houden dat uw secretaresse gevraagd zou kunnen worden om Miss Marple'tje te spelen. “In uw directe omgeving kunnen mensen worden gevraagd om u te verraden. En zijn er jengers u of uw

onderneming strafrechtelijke verdenkingen, kan men af luisterapparatuur plaatsen.”

Het gaat Bram een stap te ver. Het zal ertoe leiden dat mensen elkaar niet meer vertrouwen, de werkvloer een slangenkuil wordt en paranoia de boventoon voert. Iedere Nederlander wordt geacht de wet te kennen. Dit is een fictie. Feit is dat justitie steeds meer interesse toont voor witte-boorden criminaliteit voor wat betreft ondernemingen. Mijn laatste advies voor u is het volgende: “Ga eerder naar een advocaat dan het moment waarop u eventueel uw zwijgrecht moet gaan invoeren. Ik volg nu mijn eigen advies op. Ik doe er het zwijgen toe.” ●●●

